

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
17 mei 2022

Ons kenmerk
PZH-2022-803895897
DOS-2016-0006840

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Actualisatie Toetsingskader provinciale ondersteuningsinstelling
openbare bibliotheekvoorzieningen Zuid-Holland

Geachte Statenleden

Openbare bibliotheken zijn belangrijke maatschappelijke instellingen waar iedereen welkom is om zich te ontwikkelen en anderen te ontmoeten. We ondersteunen de openbare bibliotheken in onze provincie bij het vervullen van hun taak via een boekjaarsubsidie aan de provinciale ondersteuningsinstelling Probiblio. In 2017 hebben wij een Toetsingskader vastgesteld voor de te subsidiëren activiteiten van Probiblio. Met ons besluit van 17 mei 2022 hebben wij dit kader geactualiseerd. Dit ontvangt u hierbij (bijlage 1). Tevens bieden wij u met deze brief de Rapportage monitor openbare bibliotheken Zuid-Holland 2020 aan (bijlage 2).

Actualisatie Toetsingskader

Het Toetsingskader is opgesteld voor de beoordeling van de te subsidiëren activiteiten van Probiblio. Met onze brief van 15 september 2020 hebben wij u geïnformeerd dat dit kader een nuttig instrument is gebleken, maar dat we het op onderdelen inhoudelijk willen actualiseren. Redenen voor de actualisatie van dit kader staan in die brief en betreffen de evaluatie van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), het vastgestelde landelijk bibliotheekconvenant en de Zuid-Hollandse situatie met betrekking tot onder meer laaggeletterdheid en de transitie ten aanzien van digitalisering.

Op 1 januari 2015 trad de Wsob in werking en deze is in 2019 geëvalueerd. De evaluatie laat zien dat de doelen van de wet op hoofdlijnen voldoende worden gerealiseerd en dat openbare bibliotheken volop in beweging zijn en op innovatieve wijze invulling geven aan een bredere maatschappelijk-educatieve functie in de (lokale) samenleving. Er is duidelijk meer samenwerking ontstaan tussen de partijen. Van een acute aanleiding tot ingrijpende wetwijziging is geen sprake. Ondanks deze positieve ontwikkelingen is er aanleiding voor het Rijk, IPO, VNG, de Koninklijke Bibliotheek, de Stichting

Samenwerkende Provinciale ondersteuningsinstellingen Nederland en de Vereniging van Openbare Bibliotheken om samen een aantal afspraken te maken. Dat is nodig, omdat het bibliotheeknetwerk onder druk staat. Over een langere periode bezien, loopt het aantal bibliotheekvestigingen in Nederland terug, is de bibliotheek niet voor iedereen voldoende bereikbaar en is de financiering verminderd. Hoeveel subsidie gemeenten verschaffen aan bibliotheken is een politieke keuze en wordt niet voorgeschreven in de Wsob

In 2020 ondertekenden vertegenwoordigers van de drie overheidslagen en van de Nederlandse bibliotheken het Bibliotheekconvenant. Om invulling te geven aan de afspraken uit het convenant is door lokale bibliotheken, provinciale ondersteuningsinstellingen en de Koninklijke Bibliotheek in gezamenlijkheid de Netwerkagenda geschreven. Met het geactualiseerde toetsingskader sluiten we aan bij de landelijke koers. Links naar het Bibliotheekconvenant en de Netwerkagenda treft u aan in hoofdstuk 2 van de Monitor bibliotheeknetwerk Zuid-Holland 2020.

De actualisatie is in lijn met onze brief van 15 september 2020. Een concept van deze actualisatie heeft u van ons ontvangen op 11 januari 2022. In lijn met het landelijk bibliotheekconvenant ligt de focus op één randvoorwaardelijke en drie inhoudelijke opgaven: (1) Robuuste professionele bibliotheek, (2) Geletterdheid, (3) Persoonlijke ontwikkeling, participatie en zelfredzaamheid en (4) Digitale geletterdheid. Deze opgaven worden gerealiseerd door middel van de uitvoering van de wettelijke taken (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen, 2015).

Zuid-Holland is een van de meest innovatieve regio's van Nederland. Vernieuwing blijft nodig om die positie te versterken. Vastgesteld is dat grote transities nodig zijn om economische voorspoed te behouden en toe te werken naar brede welvaart. De digitalisering is een van deze transities. Digitalisering verandert onze economie en samenleving in hoog tempo. In 2019 is het provinciale programma Digitale Economie opgericht, met als doelstelling het realiseren van goede digitale randvoorwaarden voor bedrijven en clusters in Zuid-Holland. De ondersteuning van Probiblio richt zich op digitale vaardigheden van onze inwoners en daarmee zet de provincie breed in op deze transitie.

De afgelopen jaren heeft Probiblio ons ondersteund bij publieksbereik van cultureel erfgoed en archeologie. Daarnaast zien wij ook een rol voor Probiblio weggelegd bij thema's als immaterieel erfgoed, streekgeschiedenis, streektaal, en cultuureducatie en -participatie. Wij vragen Probiblio deze thema's in samenwerking met de andere provinciale cultuurinstellingen op te pakken. Dit is opgenomen in het geactualiseerde toetsingskader.

Binnen Zuid-Holland bestaan verschillen tussen gemeenten voor wat betreft openbare bibliotheekvoorzieningen en de mate van urgentie bij de maatschappelijke opgaven. Wij vragen Probiblio om hier in de uitvoering daar waar mogelijk rekening mee te houden. Met het geactualiseerde toetsingskader wordt ruimte voor maatwerk in de

ondersteuning van Probiblio gecreëerd zodat er meer oog kan zijn voor de lokale situatie en mogelijkheden van openbare bibliotheken. Daarmee hopen we een nog betere borging van project- en programmaresultaten tot stand te brengen.

Het geactualiseerde toetsingskader is mede tot stand gekomen in overleg met Probiblio. Het meerjarenbeleidsplan van Probiblio en het geactualiseerde toetsingskader sluiten dan ook goed op elkaar aan.

Rapportage monitor bibliotheeknetwerk Zuid-Holland 2020

Probiblio stelt jaarlijks een rapportage op met kerngegevens over de openbare bibliotheken in Zuid-Holland. De rapportage over 2020 is bijgevoegd. Eerdere edities heeft u ook ontvangen. De rapportage is gebaseerd op gegevens die openbaar en beschikbaar zijn voor de bibliotheekbranche. Het betreft met name de openbare Wsob-cijfers die de Koninklijke Bibliotheek verzamelt. Deze rapportage biedt een verdieping op de bestaande rapportages die zich richten op geheel Nederland. Het gaat om cijfers over 2020. Dit zijn de meest recente cijfers die vanuit de Wsob beschikbaar zijn.

Het jaar 2020 was het eerste jaar van de coronapandemie. Die effecten vinden dan ook hun weerslag in de cijfers. De sluiting van de bibliotheken en de deels beperkte toegankelijkheid zien we terug in de hoeveelheid uitleningen en het aantal bezoeken. Daar staat tegenover dat corona ook de waarde van bibliotheken heeft aangetoond. Bibliotheken zijn in de latere fase van de pandemie als essentiële voorzieningen aangeduid en bleven daardoor open tijdens de lockdowns. De maatregelen rondom corona zorgden er in 2020 voor dat bibliotheken hun dienstverlening drastisch moesten herzien. Zo hebben bibliotheken al bestaande online activiteiten en/of diensten uitgebouwd of verbeterd en hebben veel bibliotheken helpdeskactiviteiten opgezet om mensen te ondersteunen bij de dienstverlening op afstand. Bij alle Zuid-Hollandse bibliotheken waren gereserveerde boeken af te halen en vier op de vijf bibliotheken bezorgden de boeken bij leden thuis. Daarnaast organiseerden zes op de tien Zuid-Hollandse bibliotheken activiteiten tegen eenzaamheid tijdens lockdowns. Ook boden ze informatie en hulp door het delen van kennis over het coronavirus en het doorverwijzen van mensen naar de juiste instanties.

Op basis van de rapportage kan geconcludeerd worden dat de spreiding en het bereik van bibliotheken binnen Zuid-Holland nog steeds goed is. Vanaf 2015 zien we een lichte toename van het aantal vestigingen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een stijging van het aantal vestigingen met zelfbediening in het stedelijk gebied. De laatste jaren stabiliseert het aantal vestigingen. De gemiddelde afstand tot een bibliotheek bedroeg in 2020 in Zuid-Holland 1,5 kilometer. Dit is minder dan gemiddeld in heel Nederland (2,0 km). De afstand tot een bibliotheek in het landelijk gebied in Zuid-Holland was logischerwijs groter (1,8 km) dan in het stedelijk gebied (1,4 km).

Het ledenaantal binnen de Zuid-Hollandse bibliotheken stijgt sinds enkele jaren licht. Echter, in 2020 zien we een kleine daling van het ledenaantal. Dit zou te maken kunnen hebben met de beperktere openstelling van de bibliotheken tijdens de coronapandemie.

